

JOSEP MARIA BENET I JORNET, DRAMATURG

Text: IGNASI ABAD / Fotos: RICARD CUGAT

"El poder del poder és atroç"

Josep Maria Benet i Jornet (Barcelona, 1940) fa ben bé 34 anys que està 'E.R.' que 'E.R.' en això del teatre. Aquesta constància li ha valgut, entre d'altres, el Premi de Teatre 1995 del Ministeri de Cultura, i recentment l'adaptació d'una obra seva al cinema.

Al "Pepitu", com li diuen els amics, no l'enlluerna el cinema. Ja té el cuquet de la pantalla prou satisfet amb els guions de *Nissaga de poder*. Ara que escriu el segon final de la sèrie, que s'ha allargat fins a l'abril, confessa que fins i tot s'espanta quan pensa en les truculències que fa passar als personatges de la seva telenovel·la. L'autor de *Poble Nou* compagina la seva feina de guionista de telesèries amb la de dramaturg. Fa tants anys que es dedica al teatre com obres té escrites. L'última encara és inèdita. Es diu *El gos del tinent* i és una dura crítica al poder. L'anterior, *Testament*, un drama esferidor sobre un professor d'universitat malalt de sida que somnia amb tenir descendència, es va estrenar a Madrid fa gairebé un any, i ara està de gira per l'estat espanyol. En català es podrà veure aquest estiu, al Grec. La seva antepenúltima obra, *E.R.*, acaba de ser adaptada al cinema per Ventura Pons sota el nom d'*Actrius*.

—La tria d'intèrprets que ha fet Ventura Pons per a protagonitzar *Actrius* s'assembla molt a la que vostè tenia al cap quan va escriure l'obra, oi?

—Jo mai vaig pensar que la Núria Espert o la Rosa Maria Sardà farien aquesta obra. Les actrius que hi ha a la pel·lícula interpreten de manera esplèndida els personatges. També és cert que d'una manera superficial l'obra agafava com a punt de referència personatges reals entre els quals hi havia l'Espert i la Sardà. A mi no m'interessava parlar de la Sardà, ni de l'Espert, ni de ningú en concret, sinó presentar dos

models de vida, o dues maneres d'entendre la vida que no tenen res a veure ni amb la Sardà ni amb l'Espert, literalment. Ara bé, hi ha moltes anècdotes tretes de la vida real, i aquests dos models els tenia presents, per utilitzar-los.

—*Continua considerant E.R. com una obra menor dins dels seus textos?*

—És una obra que m'agrada molt. Jo tinc 34 obres, incloses unes quantes de curtes. Si n'hagués de salvar deu, entre aquestes hi hauria *E.R.* De les cinc o sis últimes, aquesta va significar un moment de relaxació. És una obra una mica menys densa que les que he escrit abans i després. Menys densa que *Fugaç* i que *Desig*, i menys densa també que *Testament* i *El gos del tinent*, que són les que vénen després. En aquest sentit sí que és una obra un pèl menor.

—*Desig, Fugaç i Testament fan un conjunt, totes tres?*

—Per temàtica hi ha una relació, almenys, bastant gran entre *Fugaç* i *Testament*. Amb *Desig* vaig retrobar una manera diferent d'escriure, en la qual em trobo molt còmode. I amb *El gos del tinent* el que faig és una obra política, que ara ja feia temps que no en feia cap.

—*Una obra política?*

—És una obra molt negra plena d'indignació, i on parlo del poder. Transcorre en un bordell. Només té quatre personatges, i és un intent d'explicar l'atroç poder del poder. És a dir, el que pot arribar a fer el poder impunement, en qualsevol societat. No únicament a Llatinoamèrica o a l'Àfrica, sinó a França,

"Fa quinze anys, Madrid tenia una gamma de teatre que feia enveja. Ara, en canvi, la situació teatral a Barcelona és molt millor. Aquí es fa un teatre de factura més arriscada, i més moderna, i que és exportable."

a l'estat espanyol, a Catalunya, a Barcelona, a la Via Laietana, on sigui...

—*Què li ha fet a vostè el poder?*

—Home, jo vaig aguantar molts anys el Franco. Jo sóc dels que pensen que no estem sols al món, i que hem de mirar una mica l'aventura col·lectiva en què estem immersos. Les meves preocupacions individuals són molt importants. Però aquestes preocupacions van emmarcades dins d'un col·lectiu, i aquest col·lectiu està regentat per gent que fa el que li dóna la gana. Que tortura, que mata, que fa el que li rota. I això em té terroritzat. Em té indignat.

—*S'hi refereix genèricament, o a casos concrets?*

—El poder de tot arreu, inclòs el de l'estat espanyol. Des del PP fins a CiU, passant pel PSOE. Per mi, unes persones que ocupen el poder mentre es tortura a les presons i a les comissaries, com passa avui dia a cada instant, no mereixen cap mena de respecte.

—*El fet que estreni Testament a Madrid abans que a Catalunya, és un fet gairebé inèdit, oi?*

—No. És la segona vegada que em passa, desgraciadament. *Revolta de bruixes* es va estrenar l'any 80, precisament al mateix teatre on s'ha estrenat ara *Testament*, el María Guerrero. Són casualitats de la vida, perquè jo a Madrid no hi he tingut molta relació, desgraciadament. Ara en tinc més.

—*A Madrid l'estimen més que aquí?*

—No, no, no. Jo penso que sóc una persona molt afortunada. Segurament més afortunat del compte, i que tinc molta sort al meu país.

—*Com veu aquesta moda de teatre català a Madrid? És realment una moda o un reconeixement?*

—Recordo que, quan hi anava l'any 80 pels assajos de *Revolta de bruixes*, Madrid tenia una gamma teatral que feia enveja. I ara en canvi, tot i la por que tinc que les coses canviïn d'un moment a l'altre, penso que la situació teatral a Barcelona és molt millor que a Madrid. Es fa un teatre de factura més arriscada, més moderna, més interessant en definitiva, amb les excepcions que convingui. Es fa millor teatre aquí, i a més és exportable.

—*El fet que hagi estrenat abans a Madrid que a Barcelona és per un problema de sales?*

—Aquesta obra me l'havia demanada en principi el Domenech Reixach, del Romea, però quan la va llegir no li va agradar. Al Teatre Lliure sí que li agradava, i ho va voler fer en co-producció amb el Mercat de les Flors. Però hi havia un problema econòmic, i es va haver d'ajornar. En aquell moment, els de Madrid m'ho van demanar, i els vaig

dir que endavant. Qui s'ho ha quedat finalment aquí és el Grec, però com que no hi ha peles, ho paga Focus. El local que utilitzaran, pagant ells el muntatge, serà el Romea, i qui ho dirigirà serà el Sergi Belbel. Si no s'hagués fet d'aquesta manera, el Sergi i jo estàvem disposats a estrenar amb Focus en una sala petita, amb quatre rals.

—*El Sergi Belbel, el considera com un fill adoptiu?*

—Si de cas com un germà. Per l'edat podria ser el meu fill, perquè evidentment va néixer l'any que vaig guanyar el meu primer premi literari, el 1963, però per relació podria dir que som amics, que ens entenem molt bé teatralment parlant, i personalment també. També diria que ha estat una mica com un mestre, per a mi. Una de les coses que estic content de mi mateix és que he estat capaç d'aprendre de gent més jove que jo. Una cosa que em posa els pèls

de punta és la gent que es fa gran i és incapaç d'aprendre, i que s'anquilosa repetint-se i repetint-se.

—*Li ho dic perquè trobo que el seu teatre i el de Sergi Belbel tenen punts de contacte. Formalment són diferents, però temàticament aborden un univers similar*

—Espero que sí. Ell té més sentit de l'humor que jo, suposo. És molt cruel, a la vegada. És una cosa més de tècnica, em penso. De fet, en Sergi m'ajuda molt tècnicament. Em llegeix tots els textos que escric, i jo li llegeixo els seus, i els comentem. I no solament això. En moments en què em trobo encallat, el truco, ve a casa una tarda, i quan se'n va ja estic desencallat.

—*Vostè s'atreveria a dirigir?*

—No. Suposo que seria capaç de dirigir. Penso que dirigir és més fàcil que escriure una obra de teatre. Però com a director seria me-

diocre, i no val la pena. N'hi ha de molt millors que jo. De tota manera, jo penso que l'ideal és ser autor i director. Si pogués ser les dues coses, seria perfecte. Envejo gent com el Sergi, que és les dues coses alhora. Jo no sé manar. Quan mano em poso a cridar, i els meus guionistes amb els quals fem *Nissaga de poder* es troben que passo de l'afabilitat més total a la histèria més impressionant.

—*Escrivint per a televisió pot continuar sent autor?*

—Jo comparo sempre la situació de la televisió, salvant les distàncies de temps i de magnitud, amb la feina que feien a Hollywood als anys 30 i 40, gent com el Faulkner, el Hemingway, o en Dashiell Hammet. Tots ells eren gent de teatre, escriptors, o novel·listes que anaven a Hollywood i escrivien guions de pel·lícules i això els donava cèntims. Estaven allà, es posaven al servei d'allò, i a part feien

"Ens agrada pensar que l'audiència dels 'culebrot's' de TV3, a banda de distreure's, rep uns missatges de tolerància i respecte. Una manera d'entendre la vida progressista."

la seva obra. Ens trobem una mica en aquesta situació. Fa molt que treballo per a televisió, però en aquests últims anys, TV3 ha creat una petita, o no tan petita, indústria televisiva, de productes dramàtics. I estem al servei d'aquesta indústria. I hem de tenir claríssim que fem productes per aquesta indústria. I a mi no em cauen els anells en absolut.

—*Es considera el salvador de TV3?*

—Jo? No!! Per què? No!!! Jo sóc un de tants. No n'hi ha, de salvadors.

—*Poble Nou ha estat l'inici d'un període de renovació dramàtica a TV3 molt important.*

—A mi m'agrada molt recordar les coses, i no fer-me el fanfarró. Pensa que la renovació no va començar amb *Poble Nou* sinó amb *La Granja*, del Jaume Cabré. Si no hagués estat per *La Granja* no s'hauria produït l'oportunitat d'escriure *Poble Nou*.

—*Amb aquesta posició privilegiada es pot permetre el luxe de donar classes d'ètica per televisió. Com se sent en aquest paper d'educador de TV3, des d'una vessant progressista com la seva?*

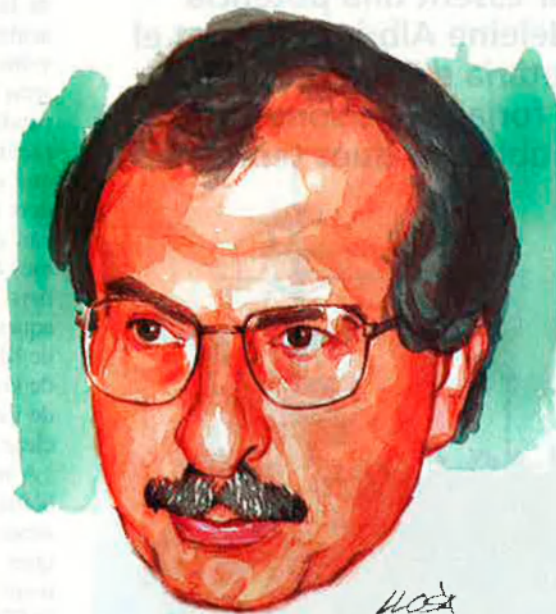
—Tot això ho dius tu, no ho dic jo. Tot i així, a tots ens agrada pensar que la persona que veu aquestes sèries, a part de distreure's, que és el que interessa, rep uns missatges de tolerància i respecte. Una manera d'entendre la vida, en definitiva, progressista. Aquest és el nostre petit orgull. No únicament meu. De tota la gent que està fent televisió.

—*I com es fa per evitar que influeixin les pressions?*

—No n'hi ha gaires, de pressions.

—*No em dirà que té total llibertat a l'hora d'escriure?*

—A vegades m'han fet alguna reflexió i he dit: Teniu raó! Sóc una persona que estic treballant per TV3, i que està d'acord amb TV3. No em puc passar de llest. Tinc molt clar que treballem per a un

—*Li agradaria poder estrenar una obra seva al Teatre Nacional de Catalunya?*
 —*Mai de la vida. I si fos dirigit pel Flotats encara menys. Tampoc crec que m'ho demanin. En qualsevol cas, mai permetria que fos jo, precisament, el primer autor català que estrena al Teatre Nacional.*
 —*D'on ve aquesta enemistat que vostè té amb Josep Maria Flotats?*
 —*Aquest és un senyor que mai ha programat autors catalans. I que això ho faci amb diners públics em sembla una vergonya.*

—És clar, i aquest final de l'abril és susceptible de ser lleugerament variat. Però jo no renuncio a sacsejar el públic, perquè això és el que enganxa. En el cas que la novel·la continués després de l'abril, segurament es convertiria en una altra novel·la a partir d'alguns personatges de *Nissaga*.

—*Es faria d'una altra manera.*

—Tinc la sospita que es continuaria dient *Nissaga de poder*, però que s'hauria de dir *Nissaga de poder. Segona part*. S'ha de defensar el producte. Decorats nous, i actors protagonistes nous. En el cas que això passi, és clar. Perquè jo no renuncio a les bombes que tenim preparades pel mes d'abril.

—*Diguem que seran molt més fortes que les que ja hi han esclatat?*

—Seran diferents. Hi haurà un parell o tres de cops forts. Ara estem escrivint març i abril, i ens pantem nosaltres mateixos.

públic molt ampli, i que tots aquells missatges que enviem, els hem d'enviar sense espantar ningú. Quan jo faig teatre, escric com a mi em dóna la gana, i poso les coses que a mi m'interessen. I al teatre hi van les 20.000 persones que els interessa el teatre. Se'n van del teatre o s'hi queden, però la cosa queda molt circumscrita a aquest col·lectiu determinat.

—*En funció de les audiències es modifica la trama?*

—Com que *Nissaga de poder* s'havia d'acabar al desembre i al final no ha estat així, això ens va obligar a reconsiderar el final. En aquest cas sí que vam haver de fer un canvi. A la sèrie originalment el Mateu i l'Eulàlia morien, s'autoimmolaven junts. I vam pensar: Deixem l'Eulàlia, i fem que no mori. També vam dir: No toquem res, deixem-ho tot igual. Hem d'arribar fins al final d'aquesta manera, perquè és la manera d'enganxar el públic. I és clar, vam inventar una línia nova fins a l'abril.

—*Això obliga a un altre final potent a l'abril.*

